

Sparta

Sparta byla starověká řecká obec a hlavní město stejnojmenného městského státu, nazývaného rovněž **Lakedaimón**. Jeho teritorium zahrnovalo území Lakónie na jihu Peloponéskeho poloostrova. Sparta se ve starověku vyvinula v jedinečný militaristický stát, díky čemuž se povznesla k pozici vojenské a politické mocnosti Řecka, již si podržela po celé klasické období. Spartští občané nazývali svoji obec „přirozeným ochráncem Řecka“ a jejich králové věřili, že jsou potomky mýtického hrdiny Hérakla. V současnosti se poblíž původního antického sídliště nachází moderní Sparta.

Spartánská výchova

Chlapci

V 7 letech přebíral výchovu chlapce stát. Státní výchova trvala až do 30 let věku mladého muže. Z počátku bylo dítě přiděleno k družstvu, kterému velel dvacetiletý mladík. Tohoto velitele museli přesně poslouchat, jinak byli bičováni. Chlapci museli být zcela poslušni. Od svého velitele se také učili. Měli málo stravy, jen lehké oblečení, chodili bosí. Cvičili běh, skok, zápas, vrhali diskem a oštěpem. Velká pozornost byla věnována také výuce psaní a čtení, dále zpěvu a hudbě. Mladíci se učili různé druhy tanců a všeobecné vzdělání získávali z Homérských veršů, které se učili nazpaměť. Kromě toho se učili státní zákony.

Ve 12 letech se výchova zpřísnila. Mladíci dostávali jen velmi málo jídla. Proto směli krást, ale nesměli být chyceni. Pokud se při krádeži nechali chytit, byli potrestáni, pokud nebyli chyceni, byli pochváleni. K oblečení měli jen jeden jednoduchý oděv, od 15 let spali jen na rákosí a sítích. Museli se velmi otužovat a každý rok byli bičováni do krve, přičemž nesměli projevit bolest. Směli se už účastnit společných hostin mužů, poslouchali tak jejich hovorům o státu, o dobrých i špatných činech a rozšiřovali si tak své názory a vědomosti. Pokud se jich na něco starší mužové zeptali, museli krátce (lakonicky) odpovědět.

Od 20 let si nechávali narůst vousy a vlasy a stali se vojíny. Mladý muž dál cvičil se svými kolegy z družstva a směl se oženit. Teprve od 30 let se stal plnoprávným občanem, zakládá si vlastní domácnost nebo žije u otce nebo staršího bratra.

Vojenský život byl pro muže povinný do 60 let věku.

Dívky

Spartské dívky i po sedmém roce života žily u matky, cvičily se ve sportech a hudbě, účastnily se závodů ale také obřadných tanců a sborových zpěvů s chlapci. Říká se, že přísná výchova se odrazila v jejich oddanosti a pečlivosti, v Řecku byly spartské ženy považovány za pečlivé matky a hospodyně.

Geografie

Město Sparta leželo na pravém břehu řeky Eurótás, na severním konci centrální lakónské roviny sevřené mezi pohoří Parnon na východě a Taygétos na západě. Tomuto místu náleží strategicky výhodná poloha, neboť je ze tří stran chráněno okolními horami, přičemž kontroluje invazní trasu ze severněji položené Arkadie a průsmyk Langada spojující Lakónii s Messénií, jimiž musely projít cizí armády směřující na jih Peloponésu. Poměrně velká vzdálenost Sparty od moře navíc znemožňovala účinnou námořní blokádu města. Starověká Sparta ve skutečnosti nebyla jediným sídlem, nýbrž jí tvořilo pět nedaleko od sebe se nacházejících nehranzených vesnic. Na počátku 6. století př. n. l. žilo ve zdejších prostých obydlích zhruba kolem padesáti tisíc lidí.